

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О ИНФЛАЦИОНИМ ОЧЕКИВАЊИМА

Септембар 2022.

Београд, октобар 2022.

Садржај:

Уводна напомена.....	2
Резиме	3
Инфлациона очекивања финансијског сектора	4
Инфлациона очекивања привреде	5
Инфлациона очекивања становништва.....	6

Уводна напомена

Инфлациона очекивања економских субјеката важан су показатељ који се користи у доношењу одлука о мерама монетарне политике у режиму циљања инфлације. Стабилизација инфлационих очекивања и њихово усидравање у оквиру граница дозвољеног одступања од циља мерило су успеха стратегије циљања инфлације и доприносе повећању кредибилитета монетарне политике.

У складу с најбољом међународном праксом, увођењем режима циљања инфлације у јануару 2009. године, Народна банка Србије почела је да прати и анализира и инфлациона очекивања економских субјеката. У поменуте сврхе, као извор података користи се анкета о инфлационим очекивањима, коју од јануара 2018. за Народну банку Србије спроводи агенција Ипсос. Учесници анкете, који су класификовани у четири сектора (финансијски сектор, привреда, синдикати и становништво), изјашњавају се о очекиваном међугодишњем расту цена за годину дана унапред, од марта 2014. о очекиваном међугодишњем расту цена за две године унапред, а од фебруара 2021. и о очекиваном међугодишњем расту цена за три године унапред.

Резиме

Септембарска анкета агенције **Ипсос** бележи благо **повећање инфлационих очекивања представника финансијског сектора, која износе 7,3% (август 7,0%),** док су, према анкети агенције Блумберг, очекивања из октобра порасла на 7,0% (септембар 6,0%).

Услед повишених очекивања привредника из сектора енергетике и предузећа која производе инпуте у пољопривредној производњи, краткорочна очекивања привреде наставила су да расту и у септембру су она износила **10,0% (август 7,5%).**

Уобичајено виша од очекивања осталих сектора, **краткорочна инфлациона очекивања становништва остала су непромењена у односу на претходну анкету и износе 20,0%,** што је приближно стопи раста цена неких од основних животних намирница на које становништво више обраћа пажњу при формирању очекивања – међугодишњи раст цена хране (прерађене и непрерађене) и енергената креће се око 20%.

Када су у питању **средњорочна очекивања, становништво очекује инфлацију за две године унапред од 12,0% (август 10,0%),** док за три године очекивања нису промењена од маја 2021. године и износе 10,0%. Распон кретања индекса перципиране и индекса очекиване инфлације још увек нам указује на то да **становништво очекује да ће инфлација у наредних 12 месеци бити нижа од инфлације у претходној години дана.**

Када су у питању остали институционални сектори и њихова **средњорочна очекивања, код финансијског сектора она су остала у границама циља Народне банке Србије – са очекивањима од 4,5% за две године унапред односно 3,6% за три године унапред.** Привредници су повећали своја очекивања за две године унапред са 5,0% у августу на 6,0% у септембру, **али нису променили своја очекивања у погледу инфлације за три године унапред, која се налазе на нивоу од 4,0%.**

Усиђреност инфлационих очекивања финансијског сектора у средњем року је, између осталог, и резултат стабилности девизног курса и представља један од предуслова за постизање ниске, стабилне и предвидиве инфлације. Постигнута стабилност инфлационих очекивања потврђује поверење у мере које предузима Народна банка Србије.

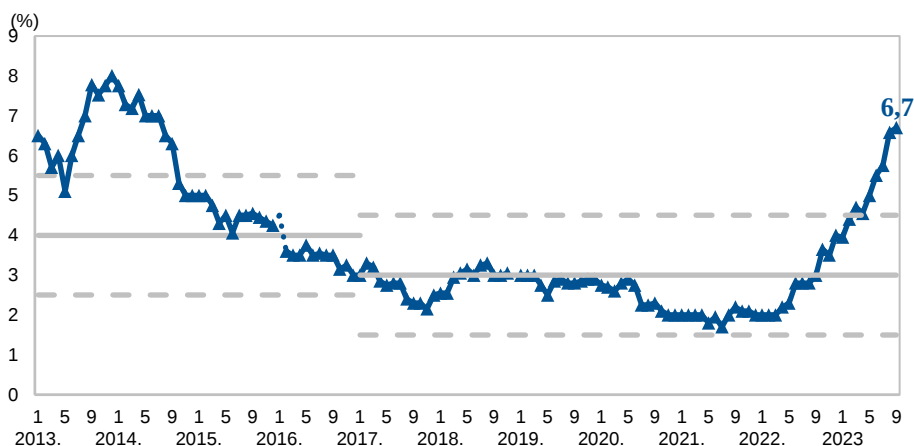
Инфлациона очекивања финансијског сектора

Према резултатима септембарске анкете агенције Ипсос, краткорочна инфлациона очекивања представника финансијског сектора износе 7,3%, што представља повећање у односу на август (7,0%).

Септембарска вредност композитне мере инфлационих очекивања финансијског сектора¹ налази се између резултата забележених у септембарској анкети агенција Блумберг и Ипсос и износи 6,7% (Графикон 1), што представља сличан резултат у односу на августовску вредност композитних очекивања (6,6%).

Ипак, треба напоменути да је у најновијој, октобарској анкети агенције Блумберг промењена вредност инфлационих очекивања након три месеца и да она сада износе 7,0%.

Графикон 1. Композитна мера инфлационих очекивања финансијског сектора

Извор: НБС, Ипсос и Блумберг.

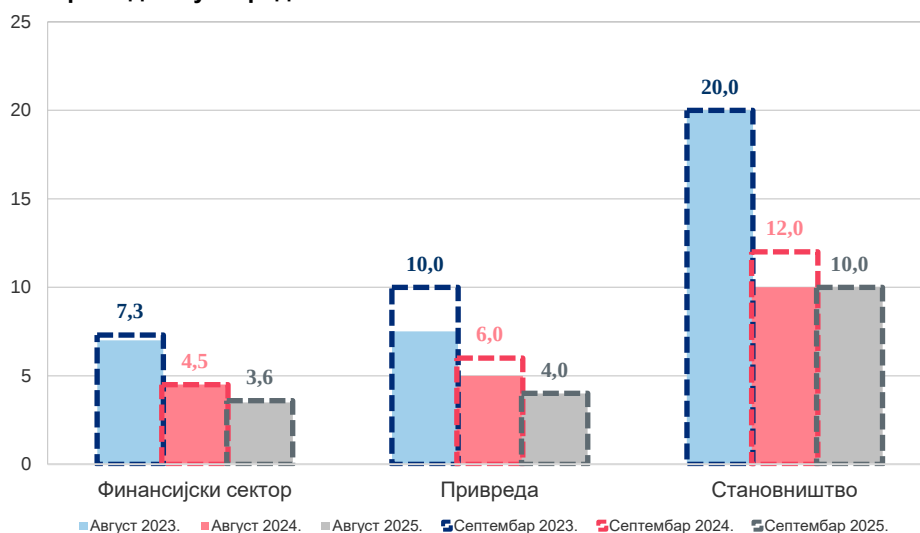
Очекивана инфлација у средњем року код финансијског сектора за две и три године унапред износи 4,5% и 3,6%, респективно. На основу тих резултата може се закључити да су **средњорочна очекивања представника финансијског сектора наставила да се крећу у распону који се налази у границама циља Народне банке Србије.**

¹ Израчунава се пондерисањем појединачних одговора према критеријуму учешћа у укупној активи анкетираних финансијских институција. Свакој институцији која учествује у обе анкете приписује се аритметичка средина одговора из анкета агенција Ипсос и Блумберг. На тај начин се банкама с већим тржишним учешћем даје већи утицај на агрегирани резултат.

Инфлациона очекивања привреде

Краткорочна инфлациона очекивања представника привреде у септембру су била на нивоу од 10,0%, што представља повећање у односу на август, када су износила 7,5%. Када су у питању средњорочна очекивања, привредници очекују инфлацију од 6,0% за две године унапред (август 5,0%) и 4,0% за три године унапред (непромењено у односу на августу) (Графикон 2).

Графикон 2. Очекивана међугодишња инфлација за једну, две и три године унапред

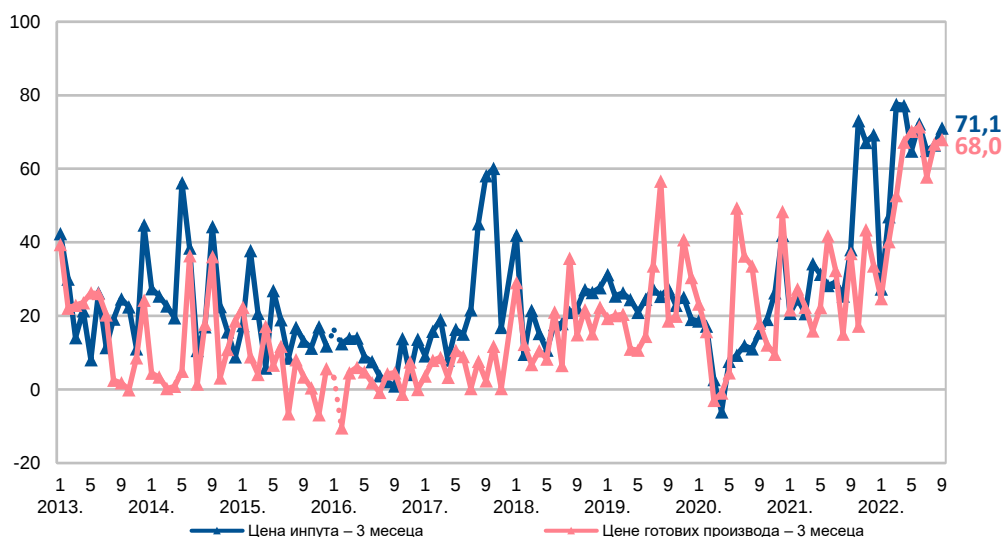
Извор: Ипсос.

У случају **ценовних притисака са стране инпута**, повећање удела оних предузећа која очекују раст цена инпута у односу на август забележен је за **кратак рок** – три месеца унапред (са око 67% на око 74%), док за дужи рок (12 месеци унапред) удео оних који очекују пораст цена инпута и даље се креће око нивоа од две трећине узорка (65,0%). Када је реч о **очекиваном кретању цена сопствених готових производа односно услуга**, септембарска анкета бележи промене у супротном смеру од цена инпута – промене су израженије у року од 12 месеци унапред, где сада око 73% испитаника очекује раст цена, **наспрам августовских 65%**. За период од наредна три месеца није забележен већи пораст (68% у августу, 69% у септембру), па је трећи месец заредом удео привредника који очекују раст цена сопствених готових производа односно услуга испод 70%.

Перцепција привредника о пословним условима благо је побољшана, с обзиром на то да је проценат оних испитаника који пословне услове сматрају погоршаним на најнижем нивоу од марта, али се и даље креће изнад нивоа од 50% (септембар 51%). Удео привредника с неповољним очекивањима у погледу кретања пословних услова у наредној години дана креће се на нивоу вишемесечног просека (април–август) од 30,0%.

Када је реч о кретању сопствене производње односно промета, учешће привредника који очекују раст за период од три месеца износи око 27%, што представља повећање у односу на прошли месец (август 20%). За период од 12 месеци удео оних који очекују раст производње односно промета од априлске анкете креће се у интервалу од 60% до 70%.

Графикон 3. Очекивања сектора привреде у погледу кретања цена инпута и цена готових производа у наредна три месеца

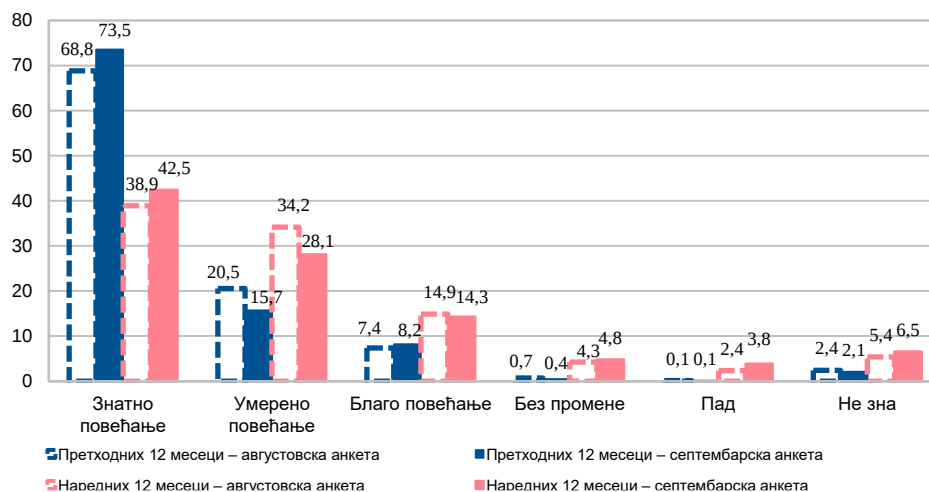
* Вредност изнад нуле указује на раст, а испод нуле на пад.

Извор: Нинамедија/Ипсос.

Инфлациона очекивања становништва

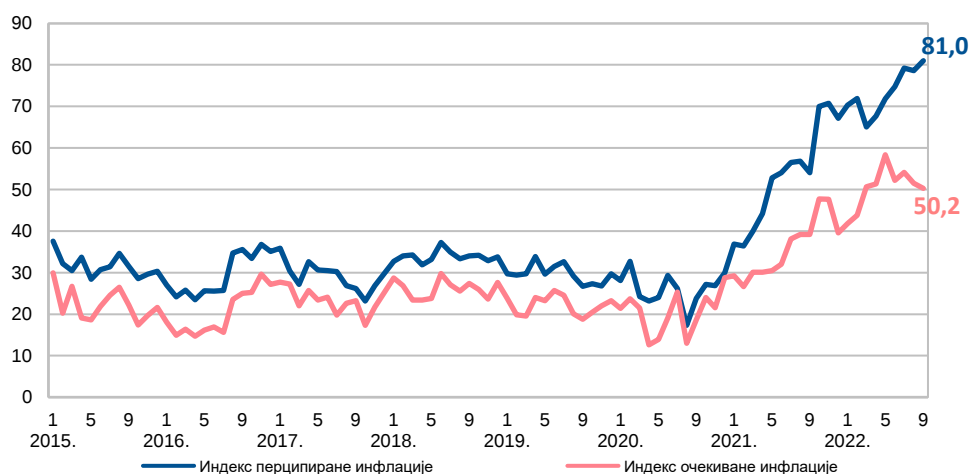
Инфлациона очекивања становништва задржала су се на нивоу од 20,0% за годину дана унапред. За две године унапред она износе 12,0% (август 10,0%), а за три године унапред остала су на истом нивоу од 10,0%.

Када је у питању дистрибуција одговора становништва (Графикон 4), први пут је преко 70% испитаника оценило раст потрошачких цена у последњих 12 месеци као значајан (73,5%). Проценат испитаника који очекују умерено или благо повећање цена у наредној години дана смањио се са око 49% у августу на око 42% у септембру, што је удео који одговара и групи оних који очекују знатно повећање цена.

Графикон 4. Дистрибуција испитаника сектора становништва према перципираном и очекиваном расту цена

Извор: Ипсос.

Распон кретања индекса перципиране и очекиване инфлације (Графикон 5) указује на то да становништво и даље очекује да ће инфлација у наредних 12 месеци бити нижа у односу на инфлацију у претходној години дана. Такво кретање имплицира да део становништва који има перцепцију да су цене повећане у претходних 12 месеци не очекује наставак раста у наредних 12 месеци, што указује на то да и сектор становништва очекује ублажавање инфлаторних притисака у наредном периоду.²

Графикон 5. Перципирана и очекивана инфлација становништва (у индексним поенима)

Извор: Ипсос и прерачун НБС.

² Поменути индекс добија се као разлика између пондерисаног учешћа испитаника који мисле да су цене биле више него благо повећане и оних који мисле да су цене остале исте или пале. За детаље видети Осврт 2 у Извештају о инфлацији – фебруар 2016. (https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents/publikacije/loi/izvestaji/loi_02_2016.pdf).